

2316

20

Class – B.A. Sem. VIth
Subject – Music Vocal
Paper– Theory

Time Allowed : 3 Hours

Maximum Marks : 50

Note : All questions carry equal marks.

1. Write short notes on any two of the following musical terms :–
  - (i) Saragam Geet
  - (ii) Lakshan Geet
  - (iii) Raag Malika
  - (iv) Saadra 10
2. Drawing brief life sketch, write in detail about contribution of the following musicians :–
  - (i) Girija Devi
  - (ii) Fayyaz Khan
3. Write down the methods of formation of 72 Thats of Dakhani Music System of Pt. Vyankat Mukhi. 10
4. Write in detail about any two Gharanas of Hindustani Vocal Music.
  - (i) Gwalior
  - (ii) Kirana
  - (iii) Agra
  - (iv) Patiala 10
5. Giving General Introduction and write in Notation one Drut Khayal of Raag Kalawati with one Alap and two Taans. 10

6. Write an essay on any one of the following topics :-
(i) Raag and Ras (ii) Music and Literature 10
7. Giving General Introduction and write in Notation Thah Gun (Ek-Gun), Dugun and Chaugun Lykaries of the following taals :-
(i) Jhumara (ii) Dhamar. 10
8. Write in detail about the contribution of Shri Guru Gobind Singh Ji towards Gurmat Sangeet. 10

HINDI VERSION

नोट: किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दो संगीतिक शब्दावलियों पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखें :-
(i) सरगम गीत
(ii) लक्षण गीत
(iii) राग-मालिका
(iv) सादरा 10
2. निम्नलिखित में से किसी एक संगीतिज्ञ का संक्षिप्त जीवन परिचय देते हुए संगीत कला के प्रति उनकी देन का विस्तृत विवेचन करें :-
(i) गिरिजा देवी (ii) फैयाज़ खान 10
3. पं० व्यंकट मखी द्वारा दक्षिणी संगीत पद्धति की 72 धाटों की संरचना के सिद्धांतों के बारे में लिखें। 10
4. हिन्दुस्तानी गायन संगीत के किन्हीं दो घरानों के बारे में विस्तार से लिखें :-
(i) ग्वालियर
(ii) किराना

- (iii) आगरा
- (iv) पटियाला 10
5. राग कलावती का सामान्य परिचय देते हुए द्रुत ख्याल की स्वर लिपि एक आलाप और दो तानों सहित लिखें। 10
6. निम्नलिखित विषयों में से किसी एक पर निबन्ध लिखें:-
- (i) राग और रस (ii) साहित्य और संगीत 10
7. निम्नलिखित तालों का परिचय देते हुए उनकी ठाह (एक गुण), दुगुण तथा चौगुण लिखिए।
- (i) झुमरा ताल (ii) धमार ताल 10
8. गुरुमति संगीत के विकास में गुरु गोबिंद सिंह जी के योगदान का वर्णन करें। 10

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ: ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਉਪਰ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ :-
- (i) ਸਰਗਮ ਗੀਤ
(ii) ਲਕਸ਼ਣ ਗੀਤ
(iii) ਰਾਗ ਮਾਲਿਕਾ
(iv) ਸਾਦਰਾ
2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- (i) ਗਿਰਿਜਾ ਦੇਵੀ (ii) ਫੈਆਜ਼ ਖਾਂ।
3. ਪੰ. ਵਿਅੰਕਟ ਮਖੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ 72 ਥਾਟਾਂ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

4. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਗਾਇਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦੋ ਘਰਾਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
- (i) ਗਵਾਲੀਅਰ
  - (ii) ਕਿਰਾਨਾ
  - (iii) ਆਗਰਾ
  - (iv) ਮੁਟਿਆਲਾ
5. “ਰਾਗ ਕਲਾਵਤੀ” ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਪਰਿਚੈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਰੁੱਤ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸਵਰ ਲਿਖੀ ਇੱਕ ਅਲਾਪ ਅਤੇ ਦੋ ਤਾਨਾ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਕਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :-
- (i) ਰਾਗ ਅਤੇ ਰਸ
  - (ii) ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ
7. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਠਾਹ (ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੁਗੁਣ ਅਤੇ ਚੌਗੁਣ ਲੈਅਕਾਰੀ ਲਿੱਪੀ ਬੱਝ ਕਰੋ) -
- (i) ਝੂਮਰਾ
  - (ii) ਧਮਾਰ
8. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

*****